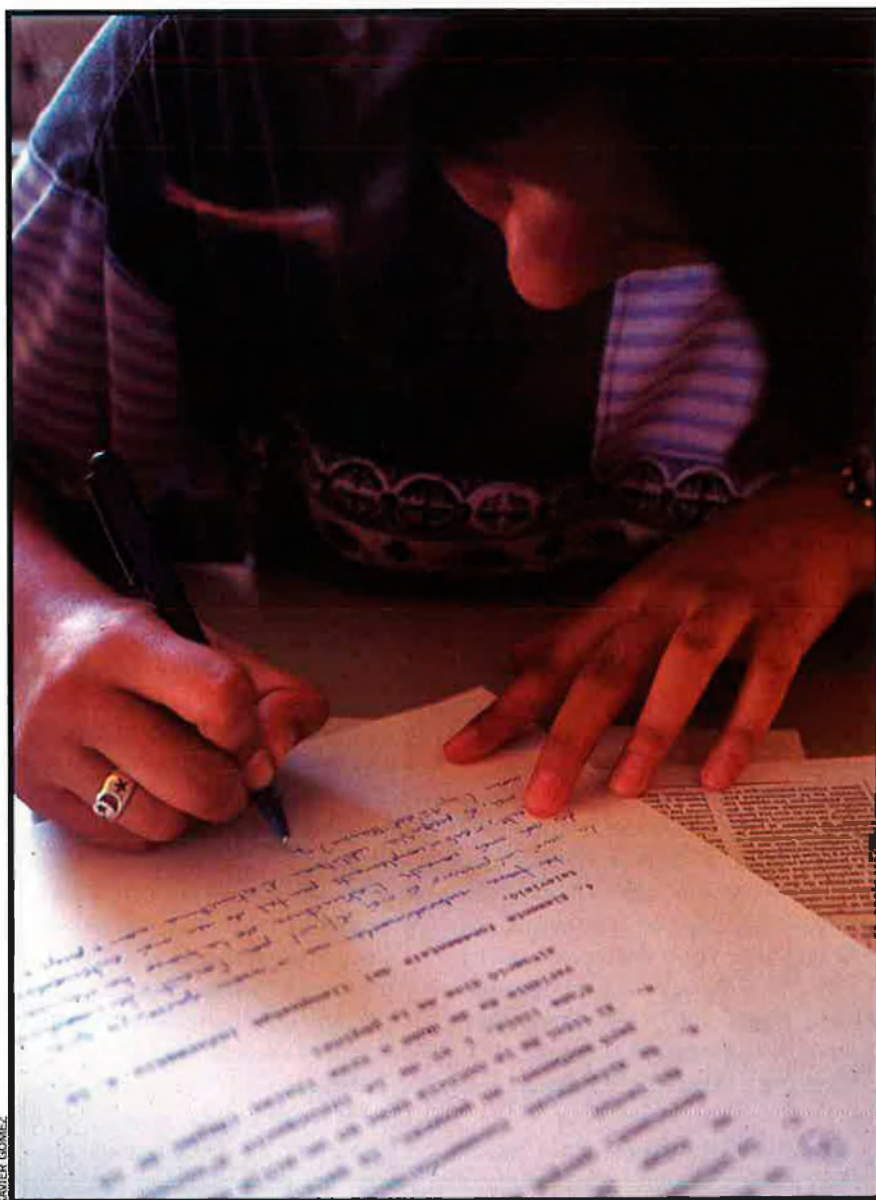

Una Llei de qualitat al servei de les **elits**

El curs escolar que acaba de començar vindrà marcat pel debat sobre la polèmica Llei de qualitat per a l'educació secundària. L'allau de crítiques gairebé unànimes de la comunitat educativa no ha impedit que el Govern espanyol estiga decidit a continuar amb una Llei qualificada de segregadora i centralista. Aquesta tornarà a ser una tardor mogudeta a ies auies.

El passat 26 de juliol, en plenes vacances de la comunitat educativa, el Consell de Ministres del Govern espanyol va donar el seu vistiplau al polèmic projecte de Llei de qualitat de l'ensenyament que aquest mateix mes començarà a passar els tràmits parlamentaris per a la seua aprovació definitiva. D'aquesta manera, el PP pretén completar la instauració de la seua política conservadora en el sistema educatiu espanyol, com ja ha fet amb el Decret d'ensenyaments mínims, la Llei Orgànica d'universitats i la Llei de formació professional.

Ara, un cop repesos el curs escolar i l'activitat parlamentària, la polèmica per la Llei de qualitat està més que servida, incloses les mobilitzacions anunciades pels sindicats, pels partits de l'oposició i per les associacions de pares i d'alumnes que pretenen impedir l'entrada en vigor d'una llei que consideren segregadora, selectiva, jerarquitzant i centralista. Per la seua banda, el Govern intenta –sense èxit– convèncer els detractors que del que es tracta és d'impulsar un sistema educatiu de qualitat que permeta combatre el fracàs escolar, millorar el nivell educatiu i mantenir dins del sistema el major nombre d'alumnes i durant el major temps possible. La *rentrée* –política i educativa–, doncs, es preveu intensa i agitada.

De moment, al País Valencià, totes les entitats aplegades en la Plataforma en Defensa de l'Escola Pública faran públic la setmana vinent un manifest per demanar la derogació de la llei. A més, també al Principat i a les Balears, continuaran les campanyes d'informació i les mobilitzacions, que podrien culminar en una jornada de vaga general del sector de l'ensenyament a nivell estatal per al mes d'octubre.

I és que la Llei de qualitat, que el Ministeri d'Educació pretén que entre en vigor a partir del curs 2003-2004, ha provocat una autèntica revolució entre la comunitat educativa. No solament perquè, diuen, afavoreix “descaradament” l'ensenyament privat i “l'escola dels llestos i la dels torrossos”, sinó perquè ha estat elaborada amb les opinions “d'un sol sector de la comunitat educativa, que té una visió absolutament tradicional del

Carme Chacón, secretària d'Educació del PSOE, i Jesús Caldera, portaveu parlamentari dels socialistes, han reclamat insistentment al Govern la memòria econòmica de la Llei de qualitat.

sistema i que enyora temps passats, on solament estudiava una minoria”.

A més, la reforma contradiu bona part de la filosofia de l'actual sistema educatiu que promulga la LOGSE. Una llei que, tot i que ha rebut el suport de bona part del sector educatiu i dels moviments de renovació pedagògica, no ha funcionat com s'esperava. Diuen que per no haver tingut ni la dotació econòmica suficient ni el compromís actiu del Govern del PP, que en realitat no ha compartit mai les tesis de la llei que va aprovar el PSOE el 1990.

Com a exemple, i segons acaba de denunciar la UGT, el 41% dels centres de primària del País Valencià continuaran impartint enguany el primer cicle d'ESO, i més de 30.000 alumnes acaben de començar les classes en més de mil barra-

cons. “Està clar que s'han de canviar algunes coses que no han funcionat –assegura Albert Sansano, del STEPV-IV (Intersindical Valenciana)–, però també és clar que l'administració no té el mínim interès a aplicar la LOGSE. I no podem permetre que s'aprove una nova llei que atempta contra totes les conquestes de democratització de l'ensenyament que havíem aconseguit fins ara, començant per la descentralització dels continguts educatius i acabant per l'accés dels sectors més desfavorits de la societat a l'ensenyament.”

De fet, pràcticament totes les mesures que preveu aplicar la Llei de qualitat han estat durament criticades: des de la implantació d'itineraris en funció del rendiment de cada alumne fins a la recuperació de la revàlida, la supressió de la promoció automàtica o la limitació de competències dels consells escolars.

Sindicats i associacions de pares critiquen la manca de debat educatiu seriós

Control polític a distància. Precisament el dels consells escolars és un dels punts més criticats de la futura llei, que preveu reduir significativament el contingut d'aquests òrgans de participació activa de professors, pares i mares i alumnes. “Amb aquesta llei –explica Sansano– els consells escolars ja no podran triar l'e-

quip directiu i passaran a ser òrgans merament consultius. Els directors els triarà una comissió [formada per representants de l'administració i dels centres] a través d'un concurs de mèrits, i això ja sabem tots què vol dir, ja que qui s'encarregarà de renovar la direcció serà directament l'administració central, en base als informes dels inspectors de zona. I tampoc no cal dir que un elevat nombre d'inspectors educatius és format per persones fidels o molt vinculades a càrrecs del PP."

Per a Carme Molina, presidenta de FAPA-València (Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes), "la intenció de llevar les competències als consells escolars és un exemple més de l'afany del Govern espanyol per controlar-ho tot". "De fet -afegeix Molina-, hi ha molts informes que demostren que els centres educatius amb major participació són els que tenen un menor índex de fracàs escolar."

I és que ha estat precisament el fracàs escolar la principal excusa que ha utilitzat el Partit Popular per elaborar una llei que fomenti "les virtuts de l'esforç i de la laboriositat". No obstant això, l'organització estatal de directors assegura que propostes com les de poder repetir qualsevol curs de l'ESO no redueixen el percentatge de fracassos.

Però si alguna cosa ha estat àmpliament criticada en aquesta reforma ha estat la manca d'una anàlisi seriosa i de fons dels problemes reals del sistema educatiu i d'un debat democràtic i tranquil amb tots els sectors implicats. No debades, la reforma no preveu cap canvi per a l'educació primària, un aspecte que ha deixat realment perplexa la comunitat educativa. "No es pot començar la casa pel terrat -remarca Carme Molina-. Si hi ha problemes en secundària, l'origen és evident que cal buscar-lo a l'educació primària."

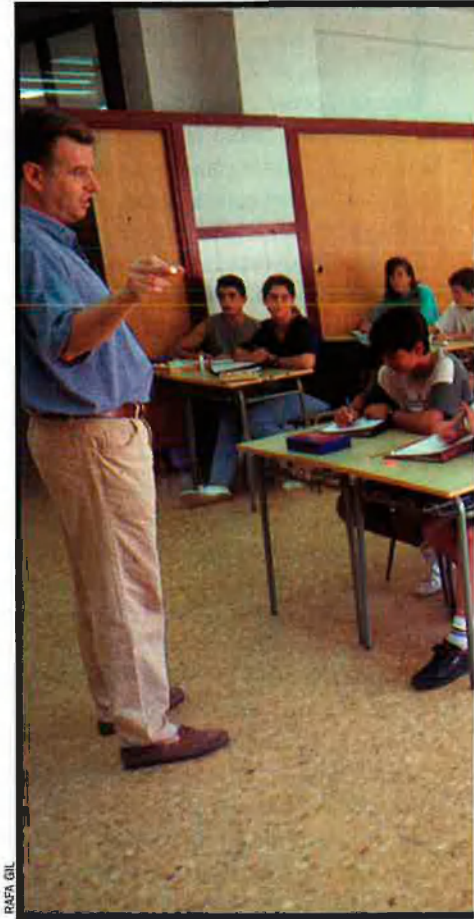
Així, per exemple, la implantació d'itineraris -punta de llança de la reforma- començarà a partir dels dotze anys. Amb aquest nou sistema, i segons diu el text legal, s'adoptaran "mesures de reforç" per als alumnes de primer i segon d'ESO que "presenten greus mancances de coneixements bàsics". En acabar segon d'ESO, cada alumne rebrà un "in-

forme d'orientació escolar" que indicarà, segons les notes obtingudes, l'itinerari que ha de seguir: el dirigit a cursar el batxillerat o els destinats a la formació professional i al mercat laboral. "És preocupant -asseguren els sindicats d'ensenyament- qualsevol mesura que segregue els alumnes amb menor rendiment perquè això agreuja les diferències socials. Cal tenir molt present que les desigualtats socioeconòmiques i culturals derivades de la procedència familiar dels estudiants es manifesten en majors dificultats d'estudi per als menys afavorits."

Tot i que la ministra d'Educació, Pilar del Castillo, s'entesta a explicar que els itineraris no són fixos sinó que els alumnes els poden canviar en qualsevol moment si els professors ho consideren adient, les crítiques no ha cessat. Fins i tot la consellera d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, Carme Laura Gil, ha declarat en més d'una ocasió que "algú predestinat a formar part d'un grup enfocat al mercat laboral o als programes de garantia social és impossible que, en acabar l'ESO, decideixi optar pel batxillerat sense haver estudiat les mateixes assignatures que els altres companys". "Crear grups amb alumnes de tretze i catorze anys -afegia la consellera- sense cap esperança de progressar en el coneixement és un polvorí, un focus de violència." De fet, la Generalitat de Catalunya ha amenaçat de recórrer la llei davant del Tribunal Constitucional si després de la tramitació parlamentària el Govern manté els itineraris.

L'educació, en mans del mercat.

En resposta a totes aquestes crítiques, el Ministeri d'Educació assegura que els itineraris seran de lliure elecció, que portaran a un mateix títol per a tots els alumnes i que, lluny de fomentar la segregació, facilitaran un ensenyament individualitzat d'acord amb les necessitats de cada alumne. "És evident -diu Gabriel Caldentey, de la comissió executiva del STEI (Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes Balears)- que el Govern espanyol té una concepció absolutament mercantilista de l'educació. Amb els itineraris, només els més competitius podran arribar al fi-

RAFAEL GIL

nal. Això no és qualitat, això és intensificar les barreres selectives i dificultar l'educació dels més desafavorits."

De fet, en una de les darreres visites de Pilar del Castillo a València, la ministra assegurava que "l'educació és el cor mateix de l'ocupació". "Queda clar -comenta Carme Molina- que al Govern no li interessa millorar la qualitat de l'educació, sinó preparar mà d'obra." En el mateix sentit, però referit als immigrants, els sindicats denuncien que el text parla de "desenvolupar programes específics per als immigrants per afavorir-ne la integració en el món laboral", però no parla en cap moment que puguin optar als itineraris dirigits als estudiants universitaris.

Paral·lelament a l'aplicació dels itineraris, la reforma preveu també la suspensió del sistema actual de promoció automàtica, que fins ara permetia que els alumnes passaren al curs següent amb independència del nombre d'assignatures pendents, i el reestabliment de la revàlida o prova general de batxillerat

La reforma educativa que prepara el Govern espanyol afecta els estudiants de secundària (de dotze a divuit anys). Amb la nova llei, els alumnes optaran a diferents itineraris segons el seu rendiment escolar, una mesura que ha estat durament criticada perquè pot suposar la segregació i l'agreujament de les diferències socials.

La revàlida, establerta des de Madrid, permetrà al Govern controlar els continguts dels programes educatius

(PGB), que ha estat qualificada d'"insult" per al professorat perquè demostra una desconfiança absoluta cap als educadors i cap als centres.

D'altra banda, l'examen de revàlida, que s'establirà directament des de Madrid, permetrà al Govern controlar els continguts dels programes educatius. "És inconcebible —diu Gabriel Caldentey— que amb un sistema educatiu descentralitzat com l'espanyol se'ns marquin des de Madrid les directrius." En aquest sentit, un dels aspectes que més preocupa les autonomies amb llengua i cultura pròpies és el perill que s'eliminen de l'examen les especificitats de cada autonomia. Per a Diego Gómez, president de la Federació Escola Valenciana, "no hi ha qualitat sense ensenyament en la llengua pròpia".

"La LOGSE —afegeix Gómez— marcava una certa autonomia de continguts [un 60% el marcava l'estat i un 40% les autonomies]. Ara ja no sabem fins a quin punt podrem estudiar la nostra cultura, sobretot perquè el professorat optarà, com és natural, per preparar els alumnes per aprovar la revàlida."

On són els diners? Però continguts a banda, una de les principals crítiques i que més polseguera política ha alçat ha estat la manca d'una memòria econòmica que especifique el cost de la llei. En aquest sentit, les sospites al voltant de la dotació econòmica de la llei han anat augmentant a mesura que s'han fet públiques algunes xifres significatives com que el Govern espanyol destina un 4,5%

del PIB a educació (un punt per sota de la mitjana europea), quan l'OCDE demana com a mínim un 6%; o que mentre que la Llei de qualitat disposarà d'uns 90 milions d'euros anuals, el Regne Unit n'hi destinarà 20.000 milions (220 vegades més que l'estat espanyol).

Els partits polítics de l'oposició han interpretat aquest encobriment de les dades econòmiques de la llei com un intent d'ocultar que més d'un 70% del pressupost anirà destinat a centres privats i concertats. "Aquesta llei és solament una estratègia més per privatitzar l'ensenyament", assegura Manuel de Barros, secretari d'Educació de l'executiva del PSPV-PSOE. "El que queda clar —al·lega Albert Sansano— és que, tal i com reconeix el mateix text, els centres no podran ofertar tots els itineraris, de manera que l'escola privada, naturalment, optarà per oferir els itineraris enfocats cap a la universitat i la pública es quedarà amb els itineraris dirigits al mercat laboral. En definitiva, això dels itineraris, com ja s'ha comprovat a França, pot provocar, a banda de la privatització progressiva de l'educació, la degradació i la guetització dels centres públics."

Fet i fet, amb itineraris, revàlides i privatitzacions incloses —també en l'educació infantil—, la Llei de qualitat es preveu conflictiva i s'allunya cada vegada més dels preceptes d'una educació integradora i igualitària que reclama urgentment mesures com la formació continuada del professorat, la dotació dels recursos suficients per a garantir un ensenyament públic de qualitat, l'atenció a l'alumnat i a la diversitat, el suport als centres públics i la conversió de l'actual model d'inspecció en un instrument que canalitze les necessitats del centre educatiu en lloc d'actuar com un comissariat polític.

De moment, però, caldrà comprovar cap on evoluciona la llei —si s'aprova—, i potser encara hi haurà més sorpreses. De fet, els qui s'han llegit el text detingudament asseguren que la reforma considera il·legal la discriminació per motius de raça o de religió però no inclou la discriminació per sexe. Serà una manera de donar el vistiplau a la concertació de les escoles de l'Opus Dei?

Rosanna Melià